

I • HOMEPIILKUISTA KASVOI HÄPEÄTAHRA

KESKUSTELU HOMEKOULUISTA on käynyt erityisen vilkkaana viime keväästä alkaen. Kysymyshän on keskustelunaiheesta, joka pulpahtaa aika ajoin pintaan. Lyhyen esillölon jälkeen aihe jälleen hautautuu, noustakseen esille jonkin uuden raflaavan tapauksen myötä. Mutta onko tämänkertaisessa keskustelussa jotain uutta? Saattaa ollakin?

Ensinnäkin näyttää siltä, että ongelman mittasuhteet alkavat vähitellen konkretisoitua suurellekin yleisölle. Henkinen asetelma on tähän asti ollut se, että mediassa on nostettu esille niitä huono-onnisia, joiden koulu tai päiväkotio on paljastunut ongelma-kohteeksi. Nämä arpajaiset ovat kuitenkin nyt kasvamassa uusiin mittasuhteisiin. Häviävä arpa osuu entistä useamman kohdalle. Eikä meno ota laantuakseen. Päinvastoin.

Näyttää nimittäin siltä, että asia alkaa tuntua jo ihan jokaisen veronmaksajan kukkarossa. Homekoulut ovat yksi indikaatio rakennuskannan ns. korjausvelasta, jonka määräksi on arvioitu jopa 50 mrd. euroa. Tästä toki vain osa sijoittuu kunnalliseen rakennuskantaan. Suurempi osa onkin sitten ihan omissa nimissä, ainakin omistusasujien kohdalla. Kokonaisuutena arvioiden korjausvelka henkeä kohden pyörii noin kymppitonissa, vaikka se käytännössä on jakautunut melko epätasaisesti. On selvää, että tällaisia summia korjausvelan hoitoon ei ole eikä tule. Pikemminkin näyttää siltä, että edes tilanteen huononemista ei pystytä pysäyttämään. Tilanne pahenee siis entisestään ja näinhän on käynyt jo vuosia ja vuosikymmeniä. Juuri siksi tähän pisteeseen on tultukin.

Tärkeintä olisi aloittaa akuuteimmista tapauksista, lähinnä päiväkodeista ja kouluista. Näissä täytyy ryhtyä välittömiin toimiin, kuten joissakin kunnissa on tehtykin. Tässä kohtaa on kuntien elinvoimaisuus oikeasti puntarissa. Tämä on yksinkertainen mittari: riittääkö kunnan päätöksentekokyky ja luottokelpoisuus siihen, että ongelma-kohteita aletaan korjaamaan. Valitettavan pieni osa kuntien peruspalveluista voidaan järjestää taivasalla.

Kuntien peruspalvelut olisi hyvä tuottaa kuntalaisten terveyttä vaarantamatta.

Yhdessä suhteessa on oikeastaan hyväkin, että rahat korjausrakentamiseen ovat todella tiukassa. Mikäli rahaa olisi riittävästi (lue loputtomiin) korjaamista varmaan vaan jatkettaisiin entistä isommassa mittakaavassa: siitäkin huolimatta, että tunnetusti osa saneeratuista kohteista ei tule koskaan kuntoon. Mutta kun näin ei ole, on pakko ryhtyä synnyttämään uudenlaista ajattelua ja ennakkoluulottomia ratkaisuja.

Yllättävän vähän on julkisuudessa puitu sitä, miten uusien vahinkojen syntymistä voidaan estää. Tämä asia on tietysti vaikea ja tylsäkin. Mutta ainakin laajempi ammatillinen debatti olisi hyväksi tällekin asialle. Rakennusteollisuus on kyllä katsonut itseään peiliin ja harjoittaa korjausvelkaa käsittelevässä ROTI-raportissakin aiheellista itseruoskintaa. Asia ei kuitenkaan ole tällä hyvä eikä näin yksinkertainen. Vain osa ongelmista selittyy rakennus- ja rakennustapavirheillä. Oleellisessa roolissa on myös kiinteistön asianmukainen käyttö ja viime kädessä ammattimainen ja fiksu kiinteistönomistus. Tässä kohtaa olemmekin jo tukevasti meidän ammattikuntamme tontilla.

Parhaassakin tapauksessa menee vuosia, ennen kuin mitään laajempia ratkaisuja pystytään synnyttämään. Näyttää vääjäämättömältä, että ainoa ratkaisu piilee radikaalisti uusissa ajatuksissa. Niiden syntyminen varmaankin helpottuisi, jos kykenisimme uudistamaan ensin ajattelutapaamme. Tätä odotellessa ehdotan, että vaarassa olevien lasten ja nuorten tilannetta helpotetaan siten, että heidät siirretään pois riskikohteista. Kunnista löytynee esim. virasto- tai muita tiloja, jotka saataneen jossain määrin taipumaan koulujen ja päiväkotien käyttöön. Vastaavasti riskikohteet muunneltaisiin asiasta vastaavien viranhaltijoiden käyttöön soveltuvaksi tai vaikkapa valtuustosaleiksi.

Ja kyllä. Tämä ehdotus on tehty ihan tosissaan.

II • AJATUKSIA OHJAAVA TEKEMINEN

TÄSSÄ LEHDESSÄ ON MUKANA KUUSI ARTIKKELIA, jotka yhdessä muodostavat ja muovaavat näkökulmaa kaupunkikehittämisen nykyisiin ja uusiin haasteisiin. Artikkelit valaisevat EUE (*Energizing Urban Ecosystems*)-tutkimushanketta, joka on yksi strategisen huippuosaamisen keskittymän RYM Oy:n käynnistämistä laajoista tutkimushankkeista. Hankkeen tutkimusalueet sijoittuvat varsin monelta osin juuri meidän maanmittareiden tontille. Toisaalta voidaan kysyä, mikä on meidän toiminta-alueitamme. Siilomaisessa organisaatiomaailmassa asia on varsin selvä, mutta rajoja rikkovaa yhteistyötä tarvitaan entistä enemmän. Tämä näyttää korostuvan varsinkin kehittämishankkeissa. Tällöin ammatilliset rajat menettävät merkitystään tai saavat ainakin uutta sisältöä.

Ammatillisista rajoista pitäisi tulla nykyistä enemmän yhdistävä kuin erottava tekijä.

Systemiset muutokset ovat tunnetusti vaikeita ja pitkäkestoisia ja lopputuloskin on usein epävarma. Juuri tässä suhteessa näissä EUE-artikkeleissa aukeaa mielenkiintoinen maailma. Huomiota tunnutaan kiinnitettävän yhtä paljon tekemisen tapoihin kuin itse tekemisen sisältöön. Ehkä tämä on ainakin osittain avain kipeästi kaivattuihin laajempiin muutoksiin. Tässä hankkeessa tunnutaan uskottavan siihen, että uudentyyppisten lopputulosten mahdollisuus on voimakkaasti sidoksissa uudenlaisiin tekemisen tapoihin.

Ajatus ei välttämättä ole lainkaan pöllömpi.